

Erfaringer fra kursus for landmandserfaggruppe i ”bedre dataudnyttelse” Projekt: 2392 30C – Bedre dataoverblik DEMO	Ansvarlig	Initialer
	Oprettet	26-06-2013
	Side	1 af 3

Erfaringer fra landmandserfaggruppe i ”bedre dataudnyttelse”

En af aktiviteterne i projektet ”Bedre dataoverblik” har været et kursusforløb for en landmandserfaggruppe.

Formålet var at sætte fokus på grovfoderets fremstillingspris, og særligt på udbytte og maskinomkostningernes andel.

Det datamæssige udgangspunkt var driftsgrensanalyser, hvor årsrapportens resultater opdeles mellem mælkeproduktion, grovfoder og salgsafgrøder.

Udover dette var målet at komme nærmere på fremstillingsprisen for de enkelte grovfodermidler.

På første møde var indholdet i driftsgrensanalyserne i fokus. I to grupper blev de enkelte niveauer for udbytte og omkostninger diskuteret. Et af de overraskende konklusioner her var, at kun halvdelen af bedrifterne havde opdelt maskinstationsregningerne i opgaver som finsnitning, gyllekørsel, såning mv. De øvrige havde blot ført alle maskinstationsomkostninger på en og samme konto uden yderligere specifikation. Det var vel at mærke bedrifter med maskinstationsomkostninger i omegnen af 450-600.000 kr.

Dette førte til en drøftelse af hvor stor en grad af specifikation der burde tilstræbes i konteringen af maskinstationsomkostninger. Udover opdelingen i de forskellige opgaver, som eksempelvis; pløjning, såning og finsnitning. Blev der fra landmændene opfordret til at opdele omkostningen til gyllekørsel mellem de forskellige afgrøder. Det er ambitiøst, men fra landmændenes side var der ikke tvivl om at det ville være med til at sætte fokus på en meget væsentlig post, der både afhænger af afgrødevalget og af markernes placering i forhold til gyllebeholderen.

Dialogen om maskinomkostningerne forløb alt i store træk meget godt, men da det nåede til drøftelsen af indholdet i posten ”egne maskiner” kom der også nogen af svaghederne frem i de udarbejdede driftsgrensanalyser. Det er en indbygget svaghed at egne maskiner ikke opdeles i hvilke opgaver der løses, men blot hvilke omkostninger der er til energi, vedligehold, løn, forrentning og afskrivning mv. Dette kan for en del bedrifter ”løses” ved at man vælger at lave en decideret maskinanalyse i eksempelvis FMS (Foder Mark System).

Den svaghed der kom frem i dialogen var at fordelingen af omkostningerne mellem salgsafgrøder og grovfoder ikke nødvendigvis var retvisende. Der var således både bedrifter hvor fordelingen var lavet således at maskinomkostningerne var stort set ens, og andre hvor salgsafgrødernes andel af maskinomkostningerne var urealistisk lav.

Dette førte yderligere til identifikation af at ikke alle bedrifter havde fordelt jordleje og EU-støtte ens mellem grovfoder og salgsafgrøder. Og sidst men ikke mindst at de oplyste arealer for slætgræs ikke stemte overens med landmændenes egen viden om produktionen.

Dette afslører en række markante svagheder ved forløbet og datafremskaffelsen.

Forud for første møde var det gjort klart at landmændene skulle inddrages i udarbejdelsen af driftsgrensanalyserne, så de havde kendskab, ejerskab og tillid til tallene.

Det lader imidlertid ikke til at landmændene har været tilstrækkeligt inddraget i processen, når der kan komme sådanne overraskelser på bordet, når man genser "egne" tal.

Når data fra et system genbruges i et andet, og udelukkende kontrolleres ved gennemlæsning af årsrapporten, så eksponerer man sig for den risiko, at årsrapportens rigelighed i tal og detaljer, gør at datakontrollen på eksempelvis arealfordelinger ikke bliver tilstrækkelig.

Samtidig kræver det at dem der udarbejder driftsgrensanalyserne har anvendelsen for øje, og sørger for at involvere landmanden i analysens tilblivelse. Formålet med analysen er at vise et retvisende billede af driftsgrenens økonomiske resultat, og at omkostningerne fordeles mellem driftsgrenene på en måde der behandler alle driftsgrene retfærdigt.

Møde nr. 2 – græskvalitet, FMS og maskinanalyse

Møde nr. 2 havde til formål at sætte fokus på mulighederne for at sammenligne økonomien i ændrede foderplaner gennem planlægningsværktøjet FMS.

Da både udbytte og kvalitet i det høstede græs har indflydelse på disse forhold, startede mødet i en græsmark. Her var der rig mulighed for at drøfte forhold som faste kørespor, græsmarker-nes holdbarhed, slættidspunkt og intervaller.

I græsmarken var programindholdet styret af de to deltagende grovfoderkonsulenter. Der var stor spørge- og debatter fra landmændene. Der var delte meninger om den praktiske gennemførelse af faste kørespor, men især fastlæggelse af slættidspunktet førte til rigtig gode diskussioner.

En observation i marken var at landmændene følte at de var på hjemmebane, hvilket øgede deres aktivitet og engagement. Modsat oplevede jeg også at konsulenterne på nogle punkter var bragt ud af komfortzonen, og dermed blev dæmpet en anelse af i de ellers planlagte skarpe konklusioner.

Refleksionen over denne oplevelse i forhold til første mødes blandede engagement i de fremlagte resultater, tabeller og figurer er, at såvel konsulenter som landmænd bliver ramt af en form for usikkerhed når de kommer på udebane. Dette bør der i videst muligt omfang tages hensyn til når produktionen og økonomien skal analyseres. Ikke forstået således at analyserne skal foretages når man er i marken, men at man formodentlig har en bedre chance for at gennemføre retvisende og anvendelige analyser, hvis man sørger for at inddrage landmanden i forløbet, og sørge for at han får kendskab til data og dermed baggrunden for analyserne.

Gennemgangen af FMS blev forstået af Peter Hvid Laursen. Programmet blev præsenteret, og efterfølgende blev en af de deltagende bedrifters foderplan lagt ind, og der blev modelleret på alternative muligheder for foderplan og deraf følgende markplan.

Den oprindelige plan var at landmændene selv skulle have arbejdet med programmet, men på opfordring af to deltagere som ikke følte sig sikre i excel (og computere generelt) blev det til tavleundervisning. Denne beslutning viste sig at være rigtig god, da det under modelleringsfasen blev til gode diskussioner om hvilke muligheder og begrænsninger der følger med.

Alle deltagere fik efterfølgende mulighed for at få FMS-programmet med hjem, så de kunne arbejde videre på egen bedrift.

Sidste del af møde nr. 2 var en præsentation af maskinanalysen, hvor Peter Hvid Laursen viste et medbragt eksempel. Og der blev også her modelleret i hvordan omkostningerne ville tilpasse sig såfremt man ændrede markplanen, eller udvidede arealet.

Formålet med at vise såvel foderplanlægning og maskinanalysen var at gøre opmærksom på den mulighed der er for at anvende FMS til at analysere videre på resultaterne fra driftsgrens-analyserne.

Da en maskinanalyse er en forholdsvis omfattende rådgivningsopgave, blev det besluttet at dette kan tilbydes de deltagere som måtte ønske at få gennemført en sådan.

Af samme årsag var der under andet møde også en konsulent fra LMO tilstede som havde erfaring i FMS, og dermed kunne tilbyde at udarbejde maskinanalyser for de interesserede efterfølgende.

Inddragelsen af en ekstra konsulent udover dem der oprindeligt var i gruppen (1 driftsøkonom, 1 kvægbrugskonsulent og 2 grovfoderkonsulenter) var åbenbart det der skulle til for at få kabal til at gå op. I første omgang var jeg noget overrasket over den modstand der var fra de deltagende konsulenter i at tage FMS til sig som et nyt værktøj, med dertilhørende nye muligheder for at sælge rådgivning.

Undervejs på møde nr. 2 var der også blandt konsulenterne i den oprindelige gruppe, en udpræget opfattelse af at såvel analysedelen men især modelleringen i FMS var en særdeles vanskelig opgave at løse.

Dette var lidt ærgerligt, da det på nogle punkter tog lidt af glansen fra Peters ellers rigtig gode introduktion til programmet.

Konklusion

Samlet set har de to kursusdage med landmænd og konsulenter budt på et væld af oplevelser i forhold til anvendelsen af vores værktøjer – og salg af rådgivningsydelser generelt.

Jeg er glad for at det er lykkedes at bringe større fokus på økonomien i grovfoderproduktionen, og synliggøre eksisterende værktøjer til at foretage screening, analyse og modellering.

Jeg er godt tilfreds med at landmændene selv gik ind for at forbedre detaljeringsgraden af relevante omkostningsposter til maskinstationsarbejde.

Jeg tror på at vi har afholdt et kursus for landmænd, men at konsulenterne har haft mindst lige så stort behov for kurset.